

26. 01. 2023 www.zon.si

Stran/Termin:

Naslov: Maša Jazbec: Roboti so naši prijatelji, ne sovražniki

Naklada:

Avtor: Tilen Zupanc

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: MREŽA RUK, MAŠA JAZBEC, SPECULUM ARTIUM

HTML LINK

ZON.si » Aktualno » [Maša Jazbec](#): Roboti so naši prijatelji, ne sovražniki

Aktualno Trbovlje

Maša Jazbec: Roboti so naši prijatelji, ne sovražniki

Avtor: Tilen Zupanc 26. januarja 2023; 15.16

183

“Roboti si zaslužijo svoje pravice. Ne v tej meri, kot jih imamo ljudje, ampak neke druge pravice pa vsekakor. Jaz vidim robote kot entitete, ki jih je ustvaril človek,” meni novodobna umetnica in znanstvenica iz Trbovelj – [Maša Jazbec](#).

Pomen besede robot je prvič v zgodovini uporabil Češki pisatelj Karel Čapek v predstavi z naslovom R. U. R. (Rossumovi univerzalni roboti). Zgodba se začne v tovarni, kjer izdelujejo “umetne ljudi” – danes jih imenujemo humanoidni roboti. Roboti so zasnovani tako, da služijo ljudem in delajo zanje, vendar se roboti sčasoma obmejo proti svojim gospodarjem in izbršejo človeško raso. Igra spominja na kasnejši film Terminator, ki je bil eden izmed razlogov, zakaj se je [Maša Jazbec](#) odločila za delo in ustvarjanje z roboti preko umetnosti in znanosti.

- Oglaševanje -

NAJBOLJ BRANO

FOTO in VIDEO: Plug zaprl dovoz na avtocesto, občana vzela lopate in rešila situacijo
23. januarja 2023; 12.12

FOTO: Največji fitnes v Zasavju, z najboljšimi in najnovejšimi napravami ter opremo
24. januarja 2023; 11.21

Zaprta cesta do vasi Vrhe spet prevozna

Robotka Eva

“V svet umetnosti in znanosti sem vstopila preko znanstvenofantastičnih filmov. Že kot otrok sem gledala filme kot so Iztrebljevalec (Blade Runner), Osmi potnik (Alien) in tam se pojavljajo prvi roboti. Ni mi bilo jasno, ker izgledajo kot ljudje, krvavijo in čutijo, ampak niso ljudje. Kot otrok si nisem niti predstavljala, da se bom kdaj profesionalno ukvarjala s tem. Ko sem kasneje odšla na Japonsko, k profesorju Išiguro (Hiroshi Ishiguro), so se mi uresničile sanje.” Maša je profesorja Išiguro lansko leto novembra obiskala na Japonskem. Z velikim veseljem jo je sprejel v laboratorij ter ji predstavil nove robotske projekte.

Zaupal ji je tudi kaj pripravlja za EXPO, ki bo leta 2025 v Osaki na Japonskem. Išiguro je eden izmed glavnih organizatorjev EXPOja Osaka.

Zakaj ravno umetnost in robotika?

Maša in Hiroši Išiguro

Maša je po končanem študiju likovne umetnosti na pedagoški fakulteti v Mariboru šolanje nadaljevala z magistrskim študijem novomedijske umetnosti na univerzi v Linzu. V okviru magistrskega študija je opravila študijsko izmenjavo na IAMAS (Institute of Advanced Media Arts and Science) na Japonskem. Po končanem magisteriju se je lotila doktorskega študija na Japonskem – za opravljanje doktorata se je odločila, saj je bil to edini način, da je lahko aktivno sodelovala pri robotskih projektih v laboratoriju

profesorja Hirošija Išiguro, na priznanem raziskovalnem inštitutu v Kjoto na Japonskem. Doktorica znanosti, se je po uspešno zaključenem šolanju na Japonskem vrnila v Avstrijo in nato v Slovenijo. V okviru projekta RUK je postavila model Kreativne Robotike ter razvila karakter in identiteto za robotko Evo. Projekte Kreativne Robotike je z ekipo predstavlja tako v Sloveniji kot tudi v tujini.

Trenutno deluje v rodnih Trbovljah, v Katapultu kjer v okviru Katapult Robotike z ekipo razvija kreativne in izobraževalne aplikacije za robotiko.

Lepe spomine na filme iz otroštva kvari negativna usmerjena proti robotom

“Očaranost nad roboti je zelo različna, odvisno od družbe, kulture in njene zgodovine. Na Zahodu si ob pojmu beseda “robot” še vedno predstavljamo mehanskega terminatorja, ki mu ne gre zaupati; na Japonskem pa so roboti superjunaki in človeški prijatelji. Japonci so tako navdušeni nad roboti, da svojo deželo pogosto imenujejo “kraljestvo robotov” (robotokoku). Vendar sedaj lahko lahko rečemo, da se stanje v Sloveniji glede ozaveščanja in s tem sprejemanja robotov vdrubo spreminja. Opažam, da se je v Sloveniji v zadnjem letu pojavil trend predstavljanja humanoidnih robotov širši javnosti. Tako lahko spoznamo in se družimo s humanoidnimi roboti v Tehnološkem parku Celje, v Vitanjah v centru vesoljskih tehnologij Noordung, ter verjetno še kje. Kajti nismo daleč obdobju, ko bomo obdani z družabnimi roboti za različno rabo; v zdravstvu, rehabilitacijskih centrih, izobraževanju, turizmu in

Maša Jazbec

21. januarja 2023; 14.44

Stanje na cestah: Trojane, za Savo, Marno, AC ...

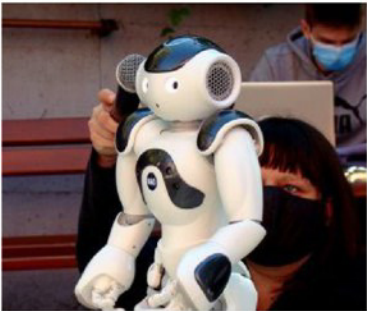
23. januarja 2023; 10.26

celo v domačih okoljih“

Strah pa je pri ljudeh nepotreben, saj nas roboti spremljajo že na vsakem koraku. Avtomobilska industrija je polna robotov in to sprejmemo brez težav, pove naša sogovornica. V večini primerov ti opravljajo dela, ki so nevarna za človeka, “vsak robot pa je še vedno odvisen od nas. Od programiranja je odvisno ali bo robot delal dobre ali slabe stvari.” Jazbečevo najbolj navdušujejo zmožnosti robotov, ki rešujejo človeška življenja. V zdravstvu jih srečujemo kot pomočnike pri rehabilitaciji, vse več tudi pri opravljanju najzahtevnejših operativnih posegov. V industriji pogosto prevzamejo “težaka dela”, opravljajo svoje naloge v najbolj nevarnih in zahtevnih proizvodnih procesih, pomagajo pa nam tudi pri vsakodnevni opravi (robotski sesalniki, kosilnice, kuhinjski multipraktiki ...).

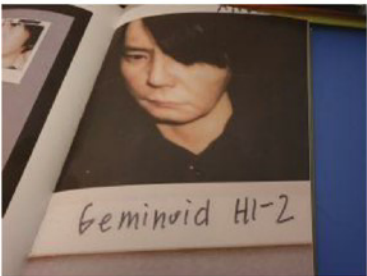

Kako se umetnik z ustvarjanjem v Sloveniji preživi?

“To težko rečem. Kajti poleg umetnosti se ukvarjam še z drugimi dejavnostmi. O svojem raziskovalnem in eksperimentalnem delu z roboti tudi precej predavam na festivalih, univerzah in konferencah,” Maša doda, da so sami začetki težki in da je eden izmed ključev do uspeha izgradnja prepoznavnosti ter mreža poznanstev, ki jo je Maša kar dolgo gradila. Ta pa je tudi mednarodna. Po njenem so trenutni pogoji dobri, a si želi še večje podpore za mlade umetniške ustvarjalce, ki to pot šele začenejo.

Eden najpomembnejših novomedijskih festivalov v Trbovljah

Maša Jazbec je vrsto let pripravljala Festival Speculum Artium, ki se vsako leto jeseni odvija v Trbovljah. V času ko se vodila festival so na festival gostili skoraj vse svetovno pomembne znanstvenike in umetnike, ki razvijajo robotske tehnologije. Na njeno povabilo je tudi japonski profesor Išiguro obiskal Slovenijo in festival, kar je Speculum Artium postavilo na mednarodni zemljevid tovrstnih dogodkov. Sledil je še en velik uspeh in sicer predstavitev Hondinega robota ASIMO. To so dogodki, ki so vsekakor ponesli ime Speculum Artium v svet.

Geminoid – Hiroši Išiguro

Sintetični organizmi

Maša Jazbec se z robotiko ukvarja celostno. Tako tehnično, strokovno in izobraževalno pa velik del raziskovanja in prezentiranja robotike predstavlja tudi na umetniških platformah.

Maša trenutno večji umetniški robotski projekt predstavlja v zelo priznanem razstavišču Galerije Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki. Razstavo oz. projekt Sintetični Organizmi je Maša postavila v prostor samostanske cerkve z prej omenjenem razstavišču. Za prostor desakralizirane samostanske cerkve uveljavljeni domači in tuji umetniki v okviru programov umetnostnega muzeja pripravljajo avtorske

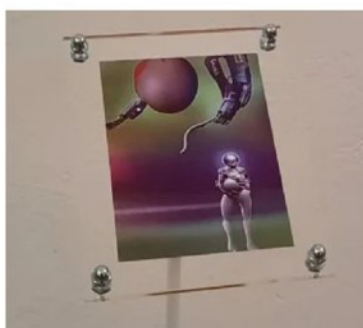
razstavne projekte, ki so deležni velike pozornosti strokovne in laične javnosti. V samostanski cerkvi v galerijskem kompleksu je postavila monumentalno intermedijsko postavitev Sintetični Organizmi. Gre za eno izmed največjih kiparskih postavitev v Sloveniji. V samostanski cerkvi je Maša postavila na ogled 12 robotskih teles, ki lebdijo v vitrinah. Eno robotsko telo meri v višino 3m. Stranske niše pa je opremila z manjšimi

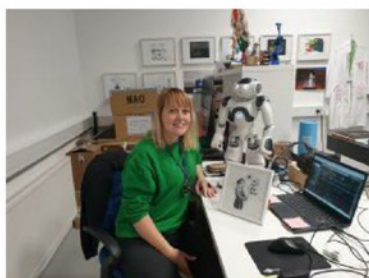
instalacijami, ki se s pomočjo umetne inteligence prezentirajo obiskovalcem. V nišah so namreč postavljene na ogled grafike, ki so generirane s pomočjo umetne inteligence in ponazarjajo stvaritve robotskih entitet.

Ali kot je o razstavi zapisal kustor razstave Miha Colner: *"Maša Jazbec, se v svoji ustvarjalni in akademski znanstveni praksi pogosto posveča odnosu človeka do robota. Ta temeljna vprašanja sodobnega časa prvenstveno obravnava skozi perspektivo njihove družbene kompleksnosti, zato njena dela presegajo tehnične vidike robotike in naslavlja zlasti z njo povezana konceptualna in etična vprašanja. Jazbec namreč v svoji večplastni praksi deluje kot znanstvena raziskovalka na področju humanoidne robotike,*

izsledke pa prenaša tudi v svoja umetniška dela, ki analizirajo in predvidevajo mogoče prihodnosti civilizacije. Med drugim so to vprašanja o tem, kaj lahko danes sploh razumemo kot življenje in kot živo bitje, in o tem, kakšen je odnos ljudi do inteligentnih strojev. Sintetični organizmi so sinteza večletnega raziskovanja humanoidnih robotov, ki so v večjem delu 20. stoletja obstajali izključno v domeni umetnosti – kot ideja robotov, ki so na las podobni ljudem, tako po zunanem videzu, kot po svojih senzoričnih, mentalnih in čustvenih kapacitetah. Ko sta znanost in tehnologija na prelomu iz 20. v 21. stoletje dovolj napredovali pa so androidi postali materialno dejstvo in so, čeprav še ne povsem optimizirani na mentalno raven človeka, povzeli tudi človeško podobo. Dvanajst kipov androidov, ki so deloma zakriti s plastično folijo, je fiktivno predstavljenih v zaključni fazi svojega razvoja in s svojo pojavnostjo nakazujejo prisotnost človeka, ki je iz dostopnih sintetičnih materialov, na las podobnih organskim tkivom, poudaril bitja po lastni podobi."

Maša doda, da je razstava posvečena robotom in predstavlja "glas robotov". Vedno se sprašujemo ali smo pripravljeni na življenje z roboti. Nikoli pa ne vprašamo, ali roboti želijo živeti z nami. Prostor razstave ni naključen. Kot pove umetnica, si je kot prostor razstave zamislila sakralni objekt in samostanska cerkev je bila popoln izbor lokacije. "Duhovnost in robotika gresta lepo skupaj. S tem mislim na spraševanje o naši genezi. Od kje smo in kam gremo. Cerkev v našem svetu predstavlja boga, in človek ki ustvarja robote na nek način želi poistovetiti z bogom. To je idealen prostor za razmislek, kjer se sprašujemo o človeštvu. Kje smo? Kam gremo? Kje je znanost? Ali verjamemo v

vero? Ali verjamemo v znanost."

Razstava Sintetični Organizmi je na ogled še do 26.2. 2023.

Tega, kar delajo z roboti v Trbovljah, ne vidiš nikjer v Sloveniji

Dobili so več priznanj za inovacije, od zlatih do bronastih, največ, kar lahko dobiš v Sloveniji. Bili so na Expoju v Dubaju. Delajo za pozitivno rabo robotskih tehnologij in veliko jim pomeni, da lahko mladi pri njih opravljajo prakso in razvijajo tudi tehnologije, ki so v pomoč pri rehabilitaciji ljudi. Inovacije so razvijali v sodelovanju ... Nadaljujte z branjem

OZNAKE Hiroshi Ishiguro katapult Maša Jazbec robotika Sintetični organizmi trbovlje

ZADNJE NOVICE

Aktualno

EKSKLUZIVEN vpogled v moderna stanovanja zagorske Vile

Aktualno

V Trbovljah pomoč občine pri ogrevanju iz 100 na 200 evrov

Aktualno

Za mladega managerja je Slovenija izbrala Trboveljčana Primoža Zelenška

